

Standpunt kwaliteitszorg

De huidige besparingsronde in het hoger onderwijs dreigt ook de kwaliteit van dat onderwijs aan te tasten. De zorg voor kwaliteit staat dan ook hoog op het prioriteitenlijstje van VVS. Kwaliteitszorg draagt niet enkel bij tot de continue verbetering van het hoger onderwijs, het dient eveneens ter verantwoording voor de overheidsmiddelen. Dit alles resulteert in een breed gedragen vertrouwen in de kwaliteit van het Vlaamse hoger onderwijs. Dit standpunt bespreekt de zich ontvouwende discussie rond externe kwaliteitszorg en geeft de positionering van VVS weer binnen dit debat, alsook het standpunt van VVS over externe kwaliteitszorg. We maken hier een onderscheid tussen het principiële standpunt waar VVS voor staat en het meer pragmatische standpunt dat VVS in de huidige discussie verdedigt.

1. PRINCIPIEEL STANDPUNT

Kwaliteit zou in iedere instelling centraal moeten staan. Eerder dan te spreken over vormen van kwaliteitscontrole, pleit VVS ervoor om in de ideale wereld uit te gaan van kwaliteitszorg. Dit is niet enkel een belangrijk terminologisch verschil, het maakt vooral ook duidelijk waar kwaliteit werkelijk voor staat. Niet de externe controle moet het uitgangspunt vormen in de kwaliteitsdiscussie, wel de interne werking van de kwaliteitszorg van iedere instelling.

Kwaliteitszorg is in de eerste plaats een continu proces dat niet enkel om de vier of zes jaar plaatsvindt, maar fundamenteel geïntegreerd moet zijn in iedere geleding van de instelling. Dergelijke processen moeten groeien vanuit de praktijk en in samenwerking met alle actoren tot stand komen. Kwaliteitszorg mag geenszins gelijk staan aan oplapwerk maar moet vertrekken vanuit een professionele betrokkenheid op de kwaliteit van het onderwijs en de organisatie. Op dit punt zien we een belangrijke rol voor de student weggelegd, hij of zij vormt immers de uiterste toetssteen van ieder beleid. Idealiter zou iedere instelling over een coherente en efficiënte interne kwaliteitszorg moeten beschikken. Dit lijkt ons het na te streven doel.

Interne kwaliteitszorg zou evenwel hand in hand moeten blijven bestaan met bepaalde vormen van externe controle. Eenmaal de interne kwaliteitszorg op opleidingsniveau op een gedegen manier uitgebouwd is, zou een instellingsreview moeten volstaan om een sluitend systeem van kwaliteitszorg te garanderen.

2. HET HUIDIGE VOORSTEL GEWIKT EN GEWOGEN

De besprekingen die gevoerd werden in de task force kwaliteitszorg hebben tot enkele concrete voorstellen geleid. Uitgangspunt voor deze voorstellen vormde het sneuvelvoorstel uitgewerkt door de NVAO. In deze paragraaf evalueren we deze voorstellen en de gevolgen die eruit voortvloeien voor de interne- en externe kwaliteitszorg van de instellingen.

DE VERSCHILLENDE PISTES

Beide pistes hebben verschillende voor- en nadelen.

Het voordeel van piste AC is de incentive die het de instellingen biedt om zelf te investeren in haar intern kwaliteitszorgsysteem. Het nadeel aan deze piste is dat er momenteel geen rechtsgevolgen aan de eerste instellingsreview verbonden zijn, wat erop neer komt dat instellingen de verbeterpunten gewoon naast zich kunnen neerleggen.

Het grote voordeel van piste BD is de planlastvermindering die het voor de instellingen inhoudt. Dit maakt het voor instellingen mogelijk om de vrijgekomen tijd en middelen te investeren in een gedegen interne kwaliteitszorg in voorbereiding op de instellingsreview. VVS ziet piste B als keuzemogelijkheid voor de instellingen op korte termijn. De instellingen moeten echter blijvend gestimuleerd worden om actief te werken aan hun interne kwaliteitszorg. Aangezien we als einddoel een goed functionerend interne kwaliteitszorg voor ogen houden, vinden we piste D geen valabel streefdoel. Een instelling die begint in piste B, moet dan ook streven naar een erkenning in piste C.

VVS pleit voornamelijk voor een derde optie die tot op heden niet op tafel lag, een alternatief traject. Hierbij zien we de invoering van onverwachte externe 'audits' op opleidingsniveau als een waardevolle aanvulling op het traject AC. Voor VVS vormen dergelijke audits immers een waardevolle overgangsmaatregel totdat de interne kwaliteitszorg op opleidingsniveau van de instellingen op punt gesteld wordt. Deze audits moeten toetsen of specifieke elementen van een opleiding kwaliteitsvol genoeg zijn. Deze audits zullen enkele weken op voorhand worden aangekondigd en slechts één dag duren, waardoor ze niet tot een grote planlastvermeerdering zullen zorgen. Deze onverwachte opleidingsaudits zullen bovendien als aanvulling dienen op de pilots die uitgevoerd worden door de instellingen, waarin aan hen heel wat experimenteerruimte wordt gegeven. Samen met de resultaten van de pilots, worden de resultaten van de externe audits meegenomen in de besluitvorming van de instellingsreview. Belangrijk hierbij is om aan te geven dat het doel van de pilots verschilt van dat van de audits. De pilots bewaken en controleren het interne kwaliteitszorgsysteem, de externe audits toetsen specifieke elementen uit een opleiding.

Als aanvulling hierbij is het belangrijk om aan te geven dat VVS stelt dat er gewaakt moet worden over de positie van de student in de pilots en de audits. De participatie van de studenten moet decretaal worden vastgelegd op ieder niveau van deze review.

Iedere negatieve beoordeling op een bindende instellingsreview moet resulteren in een verbetertraject. Wanneer de instelling in 2021 negatief beoordeeld wordt tijdens

de instellingsreview, moet dit tweejarig hersteltraject dan ook onmiddellijk worden opgestart. Indien dit hersteltraject faalt en de instelling in de herhaalde instellingsreview opnieuw een onvoldoende behaald, moeten hier duidelijke gevolgen aan gekoppeld worden in de vorm van financiële sancties of zal de instelling moeten sluiten.

VVS pleit voor piste AC op lange termijn. Instellingen moeten echter de mogelijkheid krijgen om te starten in piste B. Wanneer de instelling opteert voor piste AC, moet dit gecombineerd worden met de pilots en onverwachte opleidingsaudits.

DE CONSEQUENTIES

De voorstellen die momenteel op tafel liggen, confronteren ons met een vijftal belangrijke dilemma's.

I. DE UITZONDERINGEN OP DE OPSCHORTING VAN DE OPLEIDINGSVISITATIE

VVS pleit ervoor om naast de opleidingen die momenteel reeds opgenomen werden, ook de geïntegreerde en gefuseerde opleidingen niet onder de opschorting te laten vallen. Deze opleidingen zijn na de integratie of fusie sterk veranderd op inhoudelijk gebied en kunnen we daarom opvatten als 'nieuwe' opleidingen. Het is niet wenselijk deze opleidingen zonder visitatie van hun huidig inhoudelijk profiel een verlenging van accreditatie te geven.

II. KEUZEVRIJHEID VERSUS UNIFORMITEIT

VVS pleit voor uniformiteit op lange termijn. Keuzevrijheid is immers een tweesnijdend zwaard. Aan de ene kant creëer je op die manier mogelijks een accreditatie-chaos waarbij sommige accreditaties op opleidingsniveau en andere op instellingsniveau verkregen worden. Aan de andere kant moeten we vaststellen dat de instellingen vertrekken vanuit verschillende startblokken. Pleiten voor uniformiteit is dan ook pleiten voor een ongelijke behandeling van de instellingen. Uniformiteit op korte termijn is voor ons noch wenselijk, noch haalbaar.

VVS kiest dan ook voor een tussenweg en pleit voor uniformiteit op lange termijn. In de nabije toekomst zouden we vertrekken vanuit het principe van keuzevrijheid voor de instellingen maar met een duidelijk oogmerk om na verloop van tijd te eindigen in een uniform systeem van instellingsreviews. VVS plakt hier de termijn van twee rondes van bindende instellingsreviews op. Bij een eerste negatieve beoordeling pleiten we voor een verplicht hersteltraject van twee jaar. Op die manier worden instellingen voldoende aangespoord om te investeren in hun intern kwaliteitszorgsysteem.

We drukken hierbij tot slot ook nog onze zorg uit dat interne kwaliteitszorg niet mag ontstaan vanuit een paniecreactie, maar het resultaat moet zijn van een doordachte analyse van de eigen werking. We moeten instellingen dan ook blijvend kunnen aansporen om te investeren in hun intern kwaliteitszorgsysteem.

III. DE GEVOLGEN VAN EEN ONVOLDOENDE BEOORDELING IN DE EERSTE RONDE INSTELLINGSREVIEW (2020-2021)

VVS pleit ervoor om duidelijke gevolgen te verbinden aan de resultaten van de eerste ronde van bindende instellingsreviews (2020-2021). We zien dit in de vorm van een hersteltraject waarbij de instelling actief moet werken aan haar verbeterpunten. Indien bij de herhaalde instellingsreview op het einde van het hersteltraject wordt vastgesteld dat de verbeterpunten niet goed genoeg werden aangepakt, zijn er twee mogelijkheden. Ofwel moet de instelling sluiten, ofwel moet de financiering van de overheid aan deze instelling worden stopgezet.

IV. DE INVULLING VAN DE PILOTS EN AUDITS

Momenteel wordt de invulling van de pilots vrij vaag gehouden. VVS wilt vooral het doel van deze pilots duidelijk stellen, namelijk de interne kwaliteitszorg van de opleidingen controleren. De pilots mogen zeker geen vrijblijvende of technische oefening worden om bepaalde mechanismes of processen te testen maar moet daadwerkelijk tot een vorm van interne kwaliteitscontrole komen tot op opleidingsniveau.

Daarnaast zien we pilots wel als een positief experiment waarbij we als student zelf mee kunnen bepalen hoe de vorm en werkwijze van die opleidingscontroles er in de toekomst kunnen uitzien. Deze participatie van studenten vinden we een enorm belangrijk punt in deze pilots, aangezien studenten vanuit een ander perspectief naar de kwaliteit van hun opleiding kijken.

De keuze van opleiding mag echter geen blinde keuze worden. Instellingen moeten de keuze laten afhangen van hun eigen risicoanalyses. Deze risicoanalyses moeten, net zoals de pilots in hun geheel, op hun beurt beoordeeld worden in de instellingsreview.

Naast deze pilots pleiten wij voor een vorm van externe kwaliteitscontrole op opleidingsniveau in de vorm van korte opleidingsaudits die slechts enkele weken op voorhand worden aangekondigd. In deze opleidingsaudits wordt niet het intern kwaliteitszorgsysteem getoetst, maar worden enkele elementen uit de generieke kwaliteitswaarborgen getoetst. De opleidingen die deze audit ondergaan worden bepaald door risicoanalyses, net zoals de elementen die in deze audit getoetst worden.

V. PLANLASTVERMINDERINGEN

Er zijn een heel aantal voorstellen tot planlastvermindering gedaan. VVS is van mening dat deze verlichtingen een planlastreductie met zich meebrengen. We stemmen dan ook in met de huidige voorstellen.